

Τρεις απόψεις για τα νομικά ζητήματα που εγείρονται από τη δημοσίευση της λίστας και τη δίωξη που ασκήθηκε κατά του δημοσιογράφου

Οι νομικοί απαντούν

Τα προσωπικά δεδομένα και η ανάγκη της ενημέρωσης

Καθίκον του δημοσιογράφου η δημοσίευση

Ανεξαρτίτως των όποιων ρυθμίσεων ισχύουν για τα προσωπικά δεδομένα, η περιβόητη λίστα Λαγκάρντ έχει αναμφίβολα αναχθεί σε μέγα πολιτικό ζήτημα. Καταλογίσθηκαν σοβαρές ευθύνες σε πολιτικά πρόσωπα για τη μη «αξιολόγησή» της, διατυπώθηκαν υπαινιγμοί για αθέμιτη χρησιμοποίηση, έχει διαταχθεί προκαταρκτική εξέταση για τυχόν ποινικές παραβάσεις σχετικά με τη μη αξιοποίηση της. Με δεδομένο ότι έχει καταστεί πολιτικό ζήτημα αιχμής, είναι φανερό ότι η πληροφόρηση του περιεχομένου της βρίσκεται στην καρδιά της ελευθερίας του λόγου, η οποία προστατεύεται από το Σύνταγμα και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και πρώτα και κύρια επιβάλλει την πληροφόρηση της κοινής γνώμης για ζητήματα πολιτικού ενδιαφέροντος. Από τη στιγμή, επομένως, που η λίστα έφτασε στα χέρια του δημοσιογράφου, η δημοσίευσή της αποτελεί στοιχειώδες καθήκον του και, προφανώς, οποιαδήποτε διάταξη νόμου και τυχόν κυρώσεις περιορίζουν την ελευθερία του είναι ανίσχυρες ως αντισυνταγματικές. Κανένας δημοσιογράφος σε οποιαδήποτε φιλελεύθερη δημοκρατία του κόσμου δεν θα είχε τον παραμικρό δισταγμό για τη δημοσίευσή της.

ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΣΑΚΥΡΑΚΗ

Ευνόητο είναι ότι η δημοσίευση θα έπρεπε να συνοδεύεται με την υπενθύμιση ότι κανένα από τα ονόματα που περιέχει η λίστα δεν κατηγορούνται για κάποιο αδίκημα ούτε κατ' αρχήν είναι ύποπτοι διάπραξης κάποιου αδικήματος.

Ο Σταύρος Τσακυράκης είναι καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η δημοσιότητα ως πολιτικός λόγος

Η δημοσίευση της λίστας Λαγκάρντ θέτει άλλη μία φορά το ζήτημα της σύγκρουσης του ατομικού δικαιώματος για την προστασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων με την ελευθερία του Τύπου. Προφανώς, η δημοσίευση θέτει σοβαρά νομικά ζητήματα και είναι αρκετά πιθανό να έχει παραβιάσει και είναι ειδικά νομοθεσία για την προστασία προσωπικών δεδομένων αλλά και εκείνη για τη δημοσιοποίηση υλικού της προδικασίας. Αλλά εδώ πρόκειται για κλασική περίπτωση, που μία νομικίστικη απάντηση χάνει οπωσδήποτε το δάσος. Το ερώτημα που πρέπει να απαντήσουμε είναι διαφορετικό: πρέπει να περιορίζεται η ελευθερία του Τύπου από ένα τέτοιο πλέγμα νομικών ρυθμίσεων που, με πρόσχημα την προστασία διαδικασιών, προσώπων ή ακόμα και του «εθνικού συμφέροντος», να απαγορεύει ουσιαστικά στους δημοσιογράφους να ερευνηθούν και να αποκαλύψουν; Η απάντησή μου είναι κατηγορηματική: «Οχι»!

Η ελευθερία του Τύπου έχει πολλές φορές μεγάλο κόστος και γι' αυτό τον λόγο η ενστικτώδης αντίδραση οδηγεί σε απαγορεύσεις. Όμως το όφελος από έναν ελεύθερο Τύπο είναι μακροπρόθεσμα δυσανάλογα μεγάλο διότι εξασφαλίζει τον έλεγχο μιας κρατικής εξουσίας που είναι πανίσχυρη και, δυστυχώς στην Ελλάδα, αδιαίρετη, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί το μόνο εμπόδιο απέναντι σε πανίσχυρες πολιτικές και οικονομικές ομάδες πίεσης που διαπλέκονται με το κράτος και προστατεύονται από αυτό. Το κόστος όμως είναι υπαρκτό και για τον λόγο

ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΧΑΤΖΙΣ

αυτό η στάθμιση πρέπει να το λαμβάνει σοβαρά υπόψη, ακόμα και όταν το τεκμήριο υπέρ της ελευθερίας του Τύπου είναι σχεδόν αμάχητο – όπως προτείνει. Ετσι, το κόστος για τις ορθοθετικές γυναικείες τα ονόματα των οποίων δημοσιεύθηκαν και μάλιστα από κρατικές υπηρεσίες είναι δυσβάστακτο, ενώ το όφελος ιδιαίτερα αμφίβολο. Αντίθετα, στην περίπτωση της λίστας

Λαγκάρντ, ο αμφιλεγόμενος πολιτικός χειρισμός της αλλά επίσης η σπουδή και η αποτελεσματικότητα που επέδειξαν οι Αρχές στη δίωξη του δημοσιογράφου αποτελούν ικανοποιητικές ενδείξεις για τη χρησιμότητα της δημοσίευσής της.

Όμως, τελικά, όλα αυτά δεν έχουν τόση σημασία όσο έχει κάτι άλλο: ο δημοσιογράφος που διακινδυνεύει και την ελευθερία του ακόμα για να δημοσιεύσει αυτή τη λίστα το κάνει επιπλέον και για πολιτικούς λόγους. Στη δημοσίευση τον υποχρεώνει όχι μόνο ο κοινωνικός του ρόλος αλλά και οι πολιτικές του πεποιθήσεις, που είναι διπλά υποχρεωμένος να τις εκφράσει. Με τις πολιτικές απόψεις του κ. Βαξεβάνη συχνά διαφωνώ. Αυτός είναι ένας επιπλέον λόγος να υποστηρίξω την ελεύθερη έκφραση του πολιτικού του λόγου και να απαιτήσω από το ελληνικό κράτος να του επιτρέψει να εκφραστεί ελεύθερα με όποιον τρόπο θεωρεί αυτός, ως δημοσιογράφος, πρόσφορο. Το δικαίωμά του στην ελεύθερη έκφραση προηγείται οιαδήποτε άλλου.

Ο Αριστέλης Χατζίρης είναι αναληρωτής καθηγητής Φιλοσοφίας Δικαίου και Θεωρίας Θεσμών στο Τμήμα ΜΙΘΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το αυτόφωρο και η ανέλεγκτη φοροδιαφυγή

Η υπόθεση Βαξεβάνη μάς δίνει μία καλή ευκαιρία για να ξανασκεφτούμε την έννοια του αυτόφωρου εγκλήματος. Όταν το Σύνταγμα στο άρθρο 6 παράγραφος 1 επιτρέπει σύλληψη μόνο ύστερα από δικαστικό ένταλμα, με την εξαίρεση των αυτόφωρων εγκλημάτων, εννοεί προφανώς εγκλήματα στα οποία ο δράστης καταλαμβάνεται από τη δημόσια δύναμη κατά τη στιγμή της διάπραξής τους. Η επέκταση των ορίων του αυτοφώρου με το άρθρο 242 του ΚΠΔ, ώστε αυτό να φτάνει δυνητικά έως και τις 48 ώρες (δηλαδή ολοκλήρωση την ημέρα τέλεσης του εγκλήματος και την επομένη), καταστρατηγεί ουσιαστικά τις εγγυήσεις προσωπικής ασφάλειας του παραπάνω άρθρου του Συντάγματος.

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΥ

Θα ήταν, κατά τη γνώμη μου, ευκαίος ο περιορισμός του αυτοφώρου σε ένα πολύ συντομότερο χρονικό διάστημα (π.χ., εξάωρο μετά την τέλεση του αδικήματος), προκειμένου να αποφεύγεται η συνήθης παρωδία της αποφυγής εμφάνισης του φερομένου ως δράστη μέχρι την παρέλευση του αυτοφώρου. Η υπερβολική διάρκεια του αυτοφώρου ανοίγει τον δρόμο για άνοιξη μεταχείριση και επίδειξη ενίοτε υπερβύλλοντος ζήλου των διοικητικών Αρχών, όπως συνέβη στην προκειμένη περίπτωση, όπου για να εντοπιστεί και να συλληφθεί ο φερόμενος ως δράστης ενός πλημμελήματος διεξήχθη, όπως φαίνεται, ολόκληρη αστυνομική επιχείρηση, ως να επρόκειτο για τον πλέον επικίνδυνο κακοποιό της χώρας. Ακόμη περισσότερο εκτεθειμένη εξέλλου είναι η κρατική εξουσία στο σύνολό της για τον χειρισμό της υπόθεσης, εάν αναλογιστεί κανείς ότι τα πρόσωπα της λίστας Λαγκάρντ δεν φαίνεται να ερευνηθήκαν, όπως θα όφειλαν, από τις αρμόδιες φορολογικές Αρχές, με αποτέλεσμα η ενδεχόμενη διάπραξη εκ μέρους τους αδικημάτων φοροδιαφυγής να παραμένει ανέλεγκτη.

Ο Κώστας Χρυσόγονος είναι καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο ΑΠΘ